

B T S
BİRLEŞİK TAŞIMACILIK ÇALIŞANLARI SENDİKASI
United Trade Union of Transport Employees

09.12.2016

Sayı : 2016-12-274

Konu: E 14001, E 14002 ve E 14003 numaralı elektrikli
banliyö tren dizilerinin koruma altına alınarak

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL V NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Hobyar Mah. Büyük Postane Cad. No:72 Kat:4
Telefon: (0212) 512 09 20 (0212) 528 31 13
Fax: (0212) 528 31 13
e-posta: istanbulkurul5@kultur.gov.tr

Sirkeci-FATİH / İSTANBUL

İlgi(a): İstanbul IV Numaralı Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun
24.09.21008 tarih ve 2399 sayılı kararı.

İlgi(b): İstanbul IV Numaralı Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun
06.10.2010 tarih ve 4152 sayılı kararı.

İlgi(a) kararda; Fenerbahçe, Paşabahçe ve Maltepe vapurlarının yürürlükteki Kültür ve Tabiat varlıkları Koruma Kanununa göre tescilinin mümkün olmadığına ancak kent kültürü ve kent anılarına katkılarından dolayı korunmasının uygun olacağına, ayrıca tren, otobüs, tramvay taksit gibi ulaşım araçlarının ilk örneklerinin korunmasının ve ait oldukları kent dokusu içinde değerlendirilmesinin, korunması gerekli kent dokularına katkı sağlayacağına ilgililere bildirilmesine karar verilmiştir.

İlgi(b) kararda da Sirkeci-Halkalı banliyö tren hattında çalışan endüstri mirasının bir parçası olan söz konusu ilk elektrikli tren dizilerinin (E 8000) iyi korunmuş örneklerinden bir kaçının Sirkeci Gar Kompleksi ile birlikte korunmasının ilgililere bildirilerek sonucundan Kurula bilgi verilmesine karar verilmiştir.

Marmaray projesine ait tren setlerinin Gebze-Halkalı arasında çalıştırılmaya başlanması ile birlikte 14.000 lik banliyö setleri de tarihe karışacaktır. Bu nedenle TCDD tarafından E 14.000'lik setlerin ıskat edilerek demirbaş kaydından düşülme süreci başlatılmıştır.

E 14.000'lik banliyö tren setlerinin tarihçesi ve özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

25.10.1951 tarihinde yolcu ve yük vagonlarının onarılması ve gerekli vagon yedek parçalarının yapılması amacıyla Adapazarı'nda "Vagon Atölyesi" adı altında bir birim kurulmuştur. 1961 yılına kadar çeşitli tip ve onarım grubundan yılda 1200 adet yolcu, 6000

B T S
BİRLEŞİK TAŞIMACILIK ÇALIŞANLARI SENDİKASI
United Trade Union of Transport Employees

adet yük vagonu onarımı ve gerekli miktarda yedek parça yapımı ile görevlendirilen atölye, bu tarihten sonra PTT'nin gereksinimi olan posta vagonlarının yapımını da üstlenmiştir.

TCDD'nin Adapazarı Vagon Fabrikası'nda 1976 yılı başlarında oluşan elektrikli dizi yapım fikri hızla gelişerek 02.08.1976 günü Fransa'nın ALSTHOM GROUMENT 50 Hz. Firması ile yapılan mukavele ile pekiştirilmiştir. 1977 yılında müessesenin kendi olanakları ile A4 14 000 Elektrikli Banliyö Dizileri için ön hazırlık ve parça hazırlama çalışmasına başlanılmış, 1978 yılında firma uzmanlarının sözleşme gereği katkıları ile çalışmalar hızlandırılmış, prototip mahiyetindeki çalışmaların yanı sıra 20 dizilik parça hazırlanmasına da büyük ölçüde yer verilmiştir. 1979 Temmuz ayı sonuna kadar ayda bir dizi, sonraki aylarda ise ikişer dizi, testleri yapılarak servise verilmiştir. 1981 yılı sonuna kadar 60'ıncı, 1982 yılı sonuna kadar da 80. dizinin servise verilmesi planlanmasına rağmen A4 14 000 Elektrikli Banliyö trenlerinden 75 adet üretilenmiştir. 1981 yılında imal edilecek 20 dizinin Haydarpaşa Adapazarı ve İstanbul Çerkezköy trenlerinde çalıştırılması planlanmış ancak bu diziler bu hatlarda çalıştırılmamıştır. 2000'li yıllarda Adapazarı Ekspresi'ni temin eden lokomotif ve yolcu vagonu sıkıntısı yaşandığında imdada 14.000 lik diziler yetişmiştir. Son olarak 2011 yılı başlarında Bosna Hersek'ten kiralanan 52.000 lik elektrikli lokomotiflerin iade edilmesinden sonra 14.000 lik dizilerin Adapazarı trenlerini temin etmesi düşünülmüş ve 14040 nolu diziye yolcu ihtiyacı için wc inşa edilmiştir.

Projesinde perçinli olan ve ülkemizde kaynaklıya çevrilen bu diziler üzerinde ülkemiz gereksinimlerine göre pek çok şekil ve renk değişikliği yapılmıştır. Bunlar arasında daha önce her yolcu vagonunun iki bölmeden oluşması, c vagonunda bulunan bagaj bölmesi, makinist kabinlerinin arkasına eklenen emniyet bölmeleri sayılabilir. En ilginç değişiklik ise Ankara-Polatlı arasında çalışan, 1600 ve 1950 mm başlık genişliğine sahip iki pantografli dizilerdir. (A4 14 032, A4 14 034 ve A4 14 035)

A4 14 000 Elektrikli Banliyö Dizilerinin Özellikleri

Üretim Yeri: TÜVASAŞ, Türkiye Vagon Sanayii A.Ş. (Eski adı ADVAS, Adapazarı Vagon Sanayii A.Ş.) Üretim Adedi: 75

İlk Üretim Tarihi: 1979

Tekerlek Takımı: 2'Bo'-2'2'-2'2' (a-b-c)

Dinamik Fren: 20 km/s hıza düşene kadar hava freniyle koordineli

Cer Motor Tipi: To1074

Nominal Gerilim: 750 V DC

Nominal Akım: 740 A

Devamlı Güç: 520 KW

Nominal Devir: 1600 /dakika

Dışli Oranı: 83/16

Ana Trafo: Alsthom-BBC 1620 kVA (Cer Devresi: 1405 kVA)

Darası: 51.5 (a), 32 (b), 34.5(c) t

B T S

BİRLEŞİK TAŞIMACILIK ÇALIŞANLARI SENDİKASI

United Trade Union of Transport Employees

Yolcu Kapasitesi: 147 (a), 226 (b), 172 (c) kişi

Ünite Boyu: 68 metre

Ünite Eni: 2,896 metre

Hızı: 115 km/s (tekerlek yarı aşınmış durumda)

E 14.000 lik ünitelerin hizmete başladığı gün (05.05.1979) düzenlenen törende 5 Mayıs tarihi "**ADVAS'ın Bayramı**" olarak ilan edilmiştir.

05.05.1979 tarihinde Adapazarı Vagon Sanayii Müessesindeki törene Ulaştırma Bakanı Güneş Öngüt, Ulaştırma Bakanlığı Müsteşar Yardımcıları Mete Ozer ve Ahmet Çakır, Sanayi ve Teknoloji bakanlığı Müsteşarı Kenan Tüzün ve Müsteşar yardımcısı Haşım Akduman, TCDD Genel Müdürü Zühtü Oral, Genel Müdür Yardımcısı Rıfat Serdaroğlu, Salih Kaya Sığın, Hüsnü Kayaoğlu, Yönetim Kurulu Üyesi Necdet Kalfa, Osman Ali Hocagil ve Niyazi Şahin, DYF-İş Genel Başkanı Şerafettin Akova, Yol Dairesi Başkanı Şükrü Karacalı, Cer dairesi Başkanı Haşım Saltık, Hareket dairesi başkanı Hayri İpekşen, Sağlık Dairesi Başkanı Remzi Eröncel, 2. İşletme Başmüdürü Osman Kökdudak, Sakarya Valisi Necdet Kambur, Sakarya Belediye Başkanı Ünal Ozan, TRT, Basın Mensupları ve diğer konuklar katılmışlardır.

Yeni dizilerin törenini izleyebilmek için ADVAS'ın önünü dolduran kalabalık arasından geçebilmek olayları saptayabilmekte basın mensupları hayli güçlüklerle karşılaşmışlardır.

Belediye Bantosunun konseri ve folklor gösterileri törene renk katarken konuklar tarafından da ilgiyle izlenmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı Sırrı Atalay, Başbakan Bülent Ecevit, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Orhan Eyüpoğlu, Devlet Bakanı Ahmet Şener, Dr Lütfi Doğan, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Orhan Alp, Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi, Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı, Adalet bakanı Mehmet Can, Yerel Yönetim Bakanı Mahmut Özdemir, Turizm ve Tanıtma Bakanı Alev Coşkun, İşletmeler Bakanı Kenan Bulutoğlu birer kutlama telgrafi göndererek yeni dizilerin ulusumuza hayırlı olmasını dilemişlerdir.

ADVAS Müessesesi işçi sendikası başkanı Enver Toçoğlu törende ilk konuşmayı yaparak işçilerin çeşitli sorunlarını dile getirmiştir. Toçoğlu'ndan sonra TCDD Genel Müdürü Zühtü Oral kürsüye gelmiştir. Zühtü Oral, ADVAS'ın ve TCDD'nin tarihsel gelişim sürecini aktararak yeni üretilen dizilerin teknik özelliklerini aktarmış ve emeği geçenlere teşekkür etmiştir.

Ulaştırma Bakanı Güneş Öngüt, törene katılanlara teşekkür ederek konuşmasına başlamıştır. Öngüt "Ulaştırma hizmetlerinde gözetilecek olan unsurların başında emniyet, ucuzluk, rahatlık ve çabukluktur. Bu unsurları bünyesinde toplayan demiryolu taşımacılığında toplumun ülkenin ulaştırma imkânlarından eşit olarak faydalanmasının sağlayacak bir işletme sistemi uygulanmaktadır. Demiryolu ile taşımalarda kitle taşımacılığı ve kamu yararı ön planda tutulmakta ve çeşitli sınıf ve bölgelerde sosyal ve kültürel kalkınmanın aynı hız ve şekilde oluşması sağlanabilmektedir. Demiryolları ulaştığı her kesime ileri seviyede bir sosyal ve kültürel gelişme getirmesinin yanında şehirleşme için gerekli olan ucuz çabuk ve rahat taşımayı da getirmektedir" şeklindeki konuşmasına elektrikli kent içi toplu taşımanın

Mithatpaşa Caddesi No:24/5 Kızılay / ANKARA Tel : 0 312 424 04 70 Faks : 0 312 424 04 72

e-posta:info@bts.org.tr web:www.bts.org.tr

B T S
BİRLEŞİK TAŞIMACILIK ÇALIŞANLARI SENDİKASI
United Trade Union of Transport Employees

gereklerine ve elektrikli işletmenin demiryolu ağına yayılmasına yönelik tespitlerde bulunarak devam etmiştir. Öngüt, projede emeği geçen mühendis işçi ve teknisyenlere teşekkür ederek konuşmasını tamamlamıştır.

Öngüt'ten sonra kürsüye gelen Sakarya Valisi Necdet Kambur, ADVAS müessesesinin Sakarya iline olan katkılarını aktardıktan sonra Ulaştırma Bakanını yeni dizilerin hizmete sokulması için kurdeleyi kesmek üzere davet etmiştir.

Kurdele ve kurban kesiminin ardından törene katılan konuklarla birlikte Mithatpaşa-Arifiye arsasında gelin gibi giydirilerek süslenmiş olan ADVAS'ın ilk mahsulü 14001 numaralı birinci elektrikli trenle gidilip gelindi. Törenin başından sonuna uyum içinde geçmesi konuklar arasında övgü ile söz edilmiştir. Törene Ankara'dan katılanlarla birlikte gelen TCDD Genel Müdür Yardımcısı Hüsnü Kayaoğlu yol boyunca ve tören devamınca konuklarla tek tek ilgilenerek ince bir misafirperverlik örneği göstermiştir. ADVAS Müdürü Osman Yıldırım ve diğer görevlilerde törenin iyi bir şekilde organizesine katkıda bulunarak TCDD'nin tarihsel günlerine bir yenisini daha başarı ile eklemişlerdir.

Yukarıda belirtilen gerekçeler ve mezkur dizilerin demiryolu ulaşımındaki yerinin değerlendirilerek E 14001, E 14002 ve E 14003 numaralı elektrikli banliyö tren dizilerinin koruma altına alınarak Adapazarı/Mithatpaşa'daki TCDD'nin TÜVASAŞ fabrikasında orijinal renklerine ve donanımına büründürülerek yapım aşamalarının resimleri ile birlikte Haydarpaşa Gar sahasında sergilenmesi yönünde Kurulunuzca bir karar alınmasını, kararın sendikamıza ve TCDD Genel Müdürlüğüne bildirilmesini talep ederiz.

İshak KOCABIYIK
Genel Sekreter

Uğur YAMAN
Genel Başkan